

Trastorno do espectro autista (TEA)

É unha condición do desenvolvemento que fai percibir e comprender o mundo de forma diferente á habitual.

MITO 1: É UNHA ENFERMIDADE?

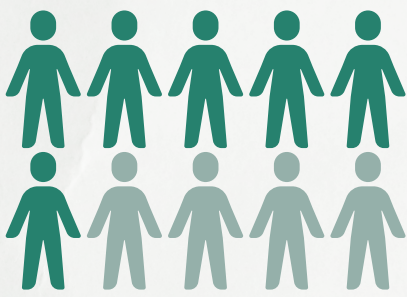
Non, o autismo non é unha enfermidade, é unha maneira diferente de percibir o mundo.

MITO 2: O AUTISMO ESTÁ CAUSADO POLAS VACINAS?

O autismo non está causado polas vacinas. Está relacionado co desenvolvemento neurobiolóxico e ten unha forte implicación xenética.

Actualmente estímase que en España pode haber unhas 450.000 persoas con TEA e en Galicia unhas 27.000.

OLLO AO DATO!

Ata hai pouco críase que o TEA era máis frecuente nos homes que nas mulleres, pero actualmente, os últimos estudos están a demostrar que os síntomas de TEA nas mulleres pasan máis desapercibidos, xa que estas presentan máis habilidades comunicativas e sociais.

SABÍAS QUE...?

Algunhas persoas con TEA poden presentar unha linguaxe moi elaborada e formal pero outras poden carecer de linguaxe verbal, pero isto non quere dicir que non se comuniquen.

"TEÑO SÍNDROME DE ASPERGER E ISO SIGNIFICA QUE ÁS VECES SON UN POUCO DIFERENTE DA NORMA. E, DADAS AS CIRCUNSTANCIAS CORRECTAS, SER DIFERENTE É UN SUPERPODER"

GRETA THUNBERG

Hai moitas persoas con TEA que conseguiron grandes logros; un claro exemplo é a activista polo medio ambiente Greta Thunberg que dá conferencias ante organismos mundiais para concienciar sobre o cambio climático. En 2020 foi nomeada ao Premio Nobel da Paz.

A lingua de signos sempre suma

A lingua de signos é a lingua natural da comunidade xorda. Na súa conformación interveñen factores históricos, culturais, lingüísticos e sociais.

MITO 1:

As linguas de signos non só son mans. Ademais de utilizar as mans, a expresión facial e os movementos do corpo son esenciais para a comunicación.

MITO 2:

A lingua de signos non é universal: Catalogáronse 138 linguas de signos no Ethnologue (un dos inventarios de idiomas máis detallados do mundo). En España existen a lingua de signos española e a lingua de signos catalá.

Segundo a Organización Mundial da Saúde, hai 466 millóns de persoas con xordeira no mundo (432 millóns adultos e 34 millóns nenos/ as), é dicir, o 5% da poboación mundial.

OLLO AO DATO!

6 meses é a idade á que calquera bebé pode empezar a utilizar os signos da lingua de signos, antes de que desenvolva o seu aparello fonoarticulador.

Está demostrado que o uso dos signos en bebés oíntes reduce a súa frustración, favorece o desenvolvemento da linguaxe e desenvolve a súa intelixencia.

SABÍAS QUE...?

En España, no ano 2007, apróbase a Lei 27/2007, do 23 de outubro, pola que se recoñecen as linguas de signos españolas e se regulan os medios de apoio á comunicación oral das persoas xordas, con discapacidade auditiva e xordocegas.

"A EDUCACIÓN É A ARMA MÁIS PODEROSA QUE PODES USAR PARA CAMBIAR O MUNDO"

IVÁN VÁZQUEZ VILLAR

Iván Vázquez Villar ten 29 anos e é de Santiago de Compostela. Iván é xordo de nacemento, cando era pequeno no colexio díxéronlle que non podía acabar a ESO por mor da súa discapacidade auditiva. Agora é profesor universitario na Universidade Rey Juan Carlos. Loitou moito contra as barreiras no sistema educativo porque non está adaptado e preparado para os/ as estudantes con diversidade funcional.

Doazón de órganos e transplantes

As persoas que padecen enfermidade renal crónica, entre outras moitas doenzas, atópanse na maior parte dos casos en lista de espera para recibir un ril doutra persoa quen antes de falecer, manifestou ser doante de órganos.

MITO 1:

Moita xente en España cre que todas as persoas que falecen son doantes de órganos, pero non é así! Os órganos das persoas falecidas son doados cando o autoriza a familia ou cando persoa falecida aceptara a doazón no seu documento de instrucións previas.

MITO 2:

Non só se pode recibir un transplante de órganos dunha persoa falecida, tamén existe a doazón en vida. Pódese doar deste xeito un ril ou un anaco de fígado, páncreas ou pulmón!

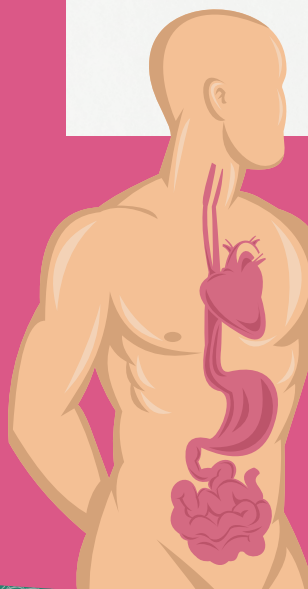
Grazas a unha persoa doante pódense salvar ata 7 vidas!

No ano 2021 realizáronse en Galicia 298 transplantes, dos cales 140 foron de ril!

OLLO AO DATO!

Os órganos que pode doar unha persoa falecida son: corazón, pulmón, páncreas, intestino, fígado e os dous riles.

SABÍAS QUE...?

Desde o ano 1981 realizáronse en Galicia máis de 8.921 transplantes grazas á solidariedade de máis de 3.000 persoas!

“ELA DEUME O MELLOR AGASALLO, DOARME UN RIL. ETERNAMENTE AGRADECIDA”

SELENA GÓMEZ

Actriz transplantada de ril a través dunha doazón en vida da súa mellor amiga no ano 2017. A actriz padece unha enfermidade autoinmune chamada lupus a cal lle provocou insuficiencia renal e a necesidade dun transplante.

Deporte adaptado

A Asociación Sociocultural ASCM nace no ano 1987 con marcado carácter sociolaboral e deportivo, fomentando a creación de diferentes clubs deportivos como ADM ou Basketmi, entre outros, como vía de integración das persoas con discapacidade, maioritariamente física e parálises cerebrais.

MITO 1: "A xente con discapacidade non pode practicar deporte"

FALSO! A práctica deportiva nas persoas con discapacidade proporciona numerosos beneficios para a saúde e aporta benestar vital.

MITO 2: " Todos os deportistas con discapacidade son paralímpicos"

Non, o deporte favorece a rehabilitación, a normalización e a integración das persoas con discapacidade e complementa unha vida activa e saudable, que non sempre vai asociado a competición, senón tamén ao gozo do ocio e o lecer.

No concello de Narón hai un total de 4390 persoas con discapacidade das cales 2144 son homes e 2246 mulleres.

1 de cada **4** persoas con discapacidade practica algún deporte.

73% de las personas con discapacidade que practica deporte valora positivamente su vida.

OLLO AO DATO!

Os últimos datos do ano 2021 sobre deporte federado indican que as licenzas federadas por sexo corresponden nun 75,4% aos homes fronte ao 24,6% correspondente ás mulleres.

SABÍAS QUE...?

Dende a ASCM estamos a traballar ou podemos asesorarte sobre unha gran cantidade de deportes.

"A ASCM SIGNIFICA PARA MIN A PORTA PARA O DEPORTE E O EMPREGO"

ÁLVARO ILLOBRE SAAVEDRA

Álvaro Illobre Saavedra (Ares, 1972) formou parte da Xunta Directiva da ASCM (1995 ata o 2021) ao finalizar os seus estudos como diplomado en Educación Social.

Comezou no deporte adaptado co baloncesto en cadeira de rodas, acadando os resultados máis altos no tenis, triunfando noutros deportes como o pádel, o triatlón, ciclismo...

Accesibilidade cognitiva

A accesibilidade cognitiva é a característica que teñen as contornas, os obxectos ou os textos que permite a súa fácil comprensión para todas as persoas.

MITO 1: “A accesibilidade é unicamente física”

Creemos que a accesibilidade é cousa de edificios e rúas, pero a accesibilidade cognitiva xunto coa física e sensorial, é unha das partes fundamentais da accesibilidade universal.

MITO 2: “A accesibilidade cognitiva só beneficia a persoas con discapacidade intelectual”.

Non, a información fácil de entender beneficia a todas as persoas, aínda que especialmente a persoas con afectación nos procesos cognitivos, persoas maiores, nenos e nenas e persoas cun idioma ou cultura diferente.

En España beneficianse especialmente da accesibilidade cognitiva:

- 9% de personas con algún tipo de discapacidade, o 1% con discapacidade intelectual ou do desenvolvemento.
- 19% de persoas maiores.
- 13% de persoas cun idioma ou cultura diferente.

OLLO AO DATO!

Na actualidade, a modificación da Lei xeral sobre os dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social reconece a accesibilidade cognitiva como unha parte esencial da accesibilidade universal, un dereito fundamental.

SABÍAS QUE...?

A sinalización favorece a autonomía nos espazos onde se prestan servizos.

“PONTE NO MEU LUGAR, TODOS REMAMOS NUN MESMO BOTE”

XAVIER PICOS RODRÍGUEZ

Educador social de ASPANEPS responsable do Programa de sensibilización “Ponte no meu lugar” destinado a fomentar a inclusión social, a tolerancia cara a diversidade e a accesibilidade.

Visibilidade das altas capacidades intelectuais

É un concepto que non só engloba superdotación, tamén talentos e precocidade intelectual.

MITO 1: "Todos os nenos AACC destacan no ámbito escolar"

A realidade é que hai un elevado número de fracaso escolar, xa que o sistema educativo non está preparado para estas mentes maravillosas coas súas propias necesidades.

MITO 2: "Todos os AACC son científicos e a ciencia o único que se lles dá ben"

Pois non! Algúns casos que van sorprenden: Shakira (cantante), Emma Watson (actriz), Sharon Stone (actriz), Alicia Keys (cantante), Gerard Piqué (futbolista), Miki Nadal (humorista), Arnold Schwarzenegger (actor)...Como quedaches? A que nunca o dirías.?

Calcúlase que ao redor dun 2% da sociedade posúe altas capacidades, pero segundo os últimos estudos menos dun 0,50% están detectados e avaliados. No caso do xénero feminino, a cousa acentúase.

OLLO AO DATO!

Non é un trastorno, nin unha enfermidade, nin unha síndrome. Simplemente é unha característica excepcional que necesita ser normalizada e comprendida pola sociedade.

SABÍAS QUE...?

En moitos países, están considerados como os tesouros nacionais e teñen programas especiais para poder axudalos a sacar o seu máximo potencial, xa que consideran que o día de mañá van ser beneficiosos para a sociedade cos seus descubrimentos, coa súa arte...e en definitiva, coa súa excelencia.

"QUEREMOS QUE OS PAIS COMECEN A VER OS SEUS FILLOS DENDE UN LUGAR MÁIS SAN A TRAVÉS DO COÑECEMENTO DAS INTELIXENCIAS MÚLTIPLES"

OLGA CARMONA - ALEJANDRO BUSTOS CASTELLI

Olga Carmona e Alejandro Bustos Castelli imparten formación para nais e pais da Asociación Áurega. Ambos os dous son coautores dos libros: El genio que llevas dentro sobre intelixencias múltiples para nenos e adolescentes. B de Blok (Penguin Random House, 2018) e Hijos con Altas Capacidades: El reto de educarlos, un manual práctico para nais, pais e fillos con altas capacidades.

A discapacidade intelectual ou do desenvolvemento (PDID)

As PDID teñen algunhas dificultades para funcionar na súa vida diaria. Necesitan apoios (ferramentas, estratexias, adaptacións) para adquirir e manter habilidades prácticas, sociais e intelectuais, que lle permitan vivir como cidadáns de pleno dereito.

MITO 1: "As persoas con discapacidade intelectual ou do desenvolvemento non poden aprender"

Todas as PDID poden aprender, e por tanto, realizar ocupacións como as demais persoas, tales como traballar, tendo en conta e respetando os seus ritmos e potenciando as súas capacidades.

MITO 2: "As persoas con discapacidade intelectual ou do desenvolvemento son asexuais"

Ao igual que as demais persoas, as PDID teñen a necesidade de amar e ser amadas, de expresar os seus sentimentos, de manifestar e desfrutar o seu desexo erótico, de expresar libremente a súa maneira de sentirse home ou muller, etc. É imprescindible a educación sexual e os apoios adecuados.

1 de cada 100 persoas teñen discapacidade intelectual ou do desenvolvemento. En España hai máis de 268 mil persoas cunha discapacidade intelectual recoñecida.

OLLO AO DATO!

O 57% das PDID son homes.

O salario das PDID é un 37% menor que o do resto do colectivo da discapacidade.

SABÍAS QUE...?

O Equipo DES, é un grupo de persoas con discapacidade intelectual e sen ela que actúan dende a primeira persoa do plural para dar un paso adiante na cuestión LGTBIH das persoas con diversidade intelectual.

"A PRIMEIRA VEZ QUE ME VIN NA PANTALLA PUXÉRONSEME OS PELOS DE PUNTA"

JOSÉ DE LUNA

José de Luna é unha persoa usuaria do centro ocupacional Aspadir. É actor e participou na película Campeones a cal recibiu moi merecidos premios grazas ao seu reparto actoral.

TODAS AS PERSOAS SUMAMOS

A promoción da autonomía persoal

A autonomía persoal é fundamental para as persoas con discapacidade dado que permite a nosa participación en igualdade de oportunidades. Un dereito básico e fundamental que nos permite poder elixir como vivir a nosa propia vida de maneira activa.

MITO 1: "A discapacidade é unha enfermidade"

Este mito é falso. A discapacidade non é unha enfermidade, aínda que existen casos nos que a discapacidade se dá como consecuencia dunha enfermidade.

MITO 2: "A discapacidade define a persoa"

Este mito é falso. A discapacidade é unha condición máis da persoa e non a característica única que a define.

COGAMI e o seu movemento asociativo, para a promoción da autonomía persoal, contan con varios recursos, entre eles 16 centros de atención diúrna, con preto de 500 persoas usuarias.

OLLO AO DATO!

Cómpre garantir que as persoas con discapacidade que viven no rural dispoñan das mesmas oportunidades que as que viven nas cidades e que teñan os apoios e medios necesarios para a súa inclusión, participación na comunidade e vida independente.

SABÍAS QUE...?

Para acadar unha sociedade inclusiva real que teña en conta a todas as persoas cómpre rachar cos estereotipos e as etiquetas.

"QUEREMOS QUE AS MULLERES E AS NENAS DO RURAL CON DISCAPACIDADE SEXAN AS PROTAGONISTAS DOS SEUS PROXECTOS DE VIDA"

COGAMI

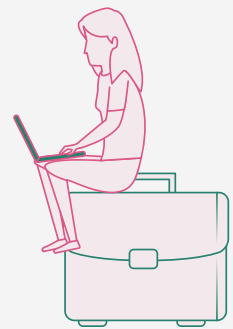
As mulleres e nenas con discapacidade son un dos grupos de poboación que máis viven a discriminación social. COGAMI desenvolve programas que teñen por finalidade o apoderamento das mulleres para que sexan as protagonistas dos seus proxectos de vida.

A saúde mental é un estado de benestar onde o individuo é consciente das súas propias capacidades, pode afrontar as tensións normais da vida, e traballar de forma produtiva e frutífera xestionando as súas emocións.

MITO 1: "As persoas con problemas de saúde mental non son boas para traballar"

As persoas con problemas de saúde mental son totalmente capaces de xestionar unha actividade laboral.

MITO 2: "As persoas con problemas de saúde mental son violentas"

A violencia e os problemas de saúde mental non van ligados.

Preto da metade dos problemas de saúde mental maniféstanse antes dos 14 anos. Cada ano suicídanse máis de 800 000 persoas, e o suicidio é a segunda causa de morte no grupo de 15 a 29 anos de idade.

OLLO AO DATO!
O 9 % da poboación ten algún tipo de problema de saúde mental e o 25 % terao nalgún momento ao longo da súa vida.

SABÍAS QUE...?

Hai maneiras de axudar: mantendo hábitos de vida saudables, acudindo a profesionais, fuxindo do sedentarismo, gozando do tempo de lecer, tratándoo como algo natural e pedindo axuda e axudando.

"TODOS TEMOS UNHA MALETA ONDE IMOS BOTANDO COUSAS, DECEPCIÓNS, TRAIZÓNS, VERGOÑAS, VECES QUE NOS TRATARON MAL, ETC., CALÁMOLAS PARA FACERNOS OS DUROS E ESA MALETA UN DÍA ÉNCHESE, ASÍ QUE O CEREBRO FAI O QUE TEÑA QUE FACER. E POR MOR DE ESCRIBIR O LIBRO RECIBO TANTAS MENSAXES QUE ME FAN PENSAR QUE O RARO É QUE NON CHE PASE, E CREO QUE TODOS IMOS TENDO ESA CARGA"

ÁNGEL MARTÍN

É cómico, guionista, actor, músico e presentador español coñecido, sobre todo, pola súa participación no programa televisivo "Sé lo que hicisteis".

Sofre un brote psicótico forte en 2017 o que o leva a escribir o seu libro: Por si las voces vuelven.

TODAS AS PERSOAS SUMAMOS

Servizo de promoción da autonomía persoal para persoas con síndrome de Down e outras discapacidades intelectuais

Acompañamos as persoas con discapacidade intelectual ao longo da súa vida, ofrecéndolles os apoios que precisan para a súa inclusión, alí onde queiran estar e contribuíndo no exercicio dos seus dereitos, rexeitando posturas máis tradicionais centradas nos coidados e a protección.

MITO 1: "Integración non é inclusión"

MITO 2:

Ter unha discapacidade intelectual non fai iguais ás persoas, cada unha é diferente e precisa formar parte dos lugares onde vive e se desenvolve.

800 persoas con discapacidade intelectual en Galicia apostan pola promoción da súa autonomía e polo uso do ordinario ou común para a súa inclusión.

OLLO AO DATO!

A inclusión que persegue o Servizo de Teima resúmese nas seguintes ideas: "Como todos e con todas", "A facer apréndese facendo", "Nada para nós sen Nós" e "Facer efectivos os dereitos recoñecidos pola Convención da ONU".

SABÍAS QUE...?

Para facer real o dereito á inclusión, as persoas con discapacidade intelectual, precisan desde que nacen ser unha máis na súa familia, asistir a un cole ordinario cos seus veciños e veciñas, aprender e avanzar, facerse persoas adultas que acheguen á sociedade a través dun emprego ordinario e poder dispor dun proxecto de vida independente.

"QUERO SER MESTRA E TRABALLAR CON NENOS E NENAS"

LUCÍA CORRAL

Lucía Corral ten 19 anos e vive nas Pontes. Chegou ao Servizo de Promoción da Autonomía de Teima, da man da súa familia cando era un bebé. Dende moi pequena fixouse unha meta que era ser mestra e tanto ela como a súa familia, reivindicaron sempre que, unha ten que estar onde quere estar. Actualmente, cursa 2º de bacharelato no IES Moncho Valcárcel.